

**Арча район Советы
КАРАРЫ**

« 28 » апрель 2026 ел

№ 51

**Татарстан Республикасы Арча муниципаль районы территориясендә
муниципаль жир контроле турында Нигезлэмәне раслау турында**

Россия Федерациясе Жир кодексы нигезендә, “Россия Федерациясендә дәүләт контроле (күзәтчелеге) һәм муниципаль контроль турында” 2020 елның 31 июлендәге 248-ФЗ номерлы Федераль законны гамәлгә ашыру максатларында Арча район Советы карар чыгарды:

1. Татарстан Республикасы Арча муниципаль районы территориясендә муниципаль жир контроле турындагы нигезлэмәне кушымта нигезендә расларга.

2. Арча район Советының түбәндәге карарларын үз көчен югалткан дип танырга:

- “Татарстан Республикасы Арча муниципаль районы территориясендә жирләрдән файдалануга һәм аларны саклауга муниципаль жир контроле турында нигезлэмәне раслау турында” 2012 елның 17 маендагы 134 номерлы;

- “Татарстан Республикасы Арча муниципаль районы” муниципаль берәмлеге территориясендә муниципаль жир контроле турында Нигезлэмәне раслау турында” 2021 елның 12 ноябрәндәге 98 номерлы;

- “Арча район Советының “Татарстан Республикасы Арча муниципаль районы” муниципаль берәмлеге территориясендә муниципаль жир контроле турында Нигезлэмәне раслау турында” 2021 елның 12 ноябрәндәге 98 номерлы карарына үзгәрешләр кертү турында” 2022 елның 28 февралендәге 125 номерлы;

- “Арча район Советының “Татарстан Республикасы Арча муниципаль районы” муниципаль берәмлеге территориясендә муниципаль жир контроле турында Нигезлэмәне раслау турында” 2021 елның 12 ноябрәндәге 98 номерлы карарына (2022 елның 28 февралендәге 125 номерлы үзгәрешләр белән) үзгәрешләр кертү турында” 2023 елның 25 апрелендәге 214 номерлы карары;

- “Арча район Советының “Татарстан Республикасы Арча муниципаль районы” муниципаль берәмлеге территориясендә муниципаль жир контроле турында Нигезлэмәне раслау турында” 2021 елның 12 ноябрәндәге 98 номерлы карарына (2022

ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ АРЧА МУНИЦИПАЛЬ РАЙОНЫ ТЕРРИТОРИЯСЕНДӘ МУНИЦИПАЛЬ ЖИР КОНТРОЛЕ ТУРЫНДА НИГЕЗЛӘМӘ

I. Гомуми нигезләмәләр

1.1. Элеге Нигезләмә Татарстан Республикасы Арча муниципаль районы территориясендә муниципаль жир контролен (алга таба – муниципаль контроль) оештыру һәм гамәлгә ашыру тәртибен билгели.

1.2. Юридик затларның, шәхси эшмәкәрләрнең, гражданның (алга таба – контрольдә тотыла торган затларның) законда бозган өчен административ җаваплылык каралган жир мөнәсәбәтләре объектларына карата жир законнарының мәҗбүри таләпләрен (алга таба – мәҗбүри таләпләр) үтәве муниципаль контроль предметы булып тора.

1.3. Муниципаль контрольне гамәлгә ашырганда муниципаль Контроль органының вазыйфай затлары “Дәүләт контроле (күзәтчелеге) һәм муниципаль контроль турында” 2020 елның 31 июлендәге 248-ФЗ номерлы Федераль законның (алга таба – 248-ФЗ номерлы Федераль закон) 29 статьясында билгеләнгән хокукларга һәм бурычларга ия була.

1.4. Муниципаль контроль объектлары (алга таба – контроль объекты) булып тора:

жирдән файдалану өлкәсендә контрольдә тотылучы затларның мәҗбүри таләпләр тиешенчә үтәлә торган эшчәнлеге, гамәлләре (гамәл кылмавы), шул исәптән эшчәнлекне, гамәлләрен (гамәл кылмавын) гамәлгә ашыручы контрольдә тотылучы затларга карата куела торган таләпләр;

контрольдә тотылучы затларның эшчәнлек нәтижәләре, шул исәптән мәҗбүри таләпләр куела торган эш һәм шартлар;

Арча муниципаль районы территориясендә урнашкан жир мөнәсәбәтләре объекты.

1.5. Контроль объектларын исәпкә алу түбәндәгеләрне төзү аркылы башкарыла: контроль чараларның бердәм реестры;

ведомствоара мәгълүмати хезмәттәшлек юлы белән башка дәүләт һәм муниципаль мәгълүмат системаларын.

Контроль орган 248-ФЗ номерлы Федераль законның 16 статьясындагы 2 өлеше һәм 17 статьясындагы 5 өлеше нигезендә контроль объектларын мәгълүмат системасыннан файдаланып исәпкә ала.

1.6. Муниципаль контроль Арча муниципаль районының Мөлкәт һәм жир мөнәсәбәтләре палатасы (алга таба – Контроль органы) тарафыннан гамәлгә ашырыла.

1.7. Муниципаль контрольне гамәлгә ашыру эшчәнлегенә Арча муниципаль районының Мөлкәт һәм жир мөнәсәбәтләре палаталары җитәкчелеге җитәкчелек итә.

1.8 Контроль органы исеменнән муниципаль контрольне түбәндәге вазыйфай затлар башкарырга хокуклы:

1) Контроль орган житәкчесе (житәкче урынбасары);
2) әлеге Нигезләмә, вазыйфай регламент яисә вазыйфай инструкция нигезендә вазыйфай йөкләмәләренә муниципаль жир контроле буенча тулы контрольне гамәлгә ашыру, шул исәптән профилактик чаралар һәм контроль чаралар уздыру кергән Контроль органның вазыйфай заты (алга таба – инспектор).

Контроль органның муниципаль контрольне гамәлгә ашыруга вәкаләтле затлары вазыйфалары исеMLEге әлеге Нигезләмәгә 1 нче кушымтада билгеләнгән.

Контрольдә тотыла торган органның контроль чарасын үткәрү турында карар кабул итәргә вәкаләтле вазыйфай затлары контрольдә тотыла торган орган житәкчеләре, житәкчеләр урынбасарлары (алга таба – контрольдә тотыла торган органның вәкаләтле вазыйфай затлары) була.

1.9. Инспекторның хокуклары һәм бурычлары.

1.9.1. Инспектор тиеш:

1) Россия Федерациясе законнарын, контрольдә тотылуы затларның хокукларын һәм законлы мәнфәгатьләрен тикшереп торырга;

2) мәжбүри таләпләренә бозуларны кисәтү, ачу һәм булдырмау буенча Россия Федерациясе Законны нигезендә бирелгән вәкаләтләренә үз вакытында һәм тулы күләмдә гамәлгә ашырырга, әгәр мондый чара законда каралган булса, тәкъдимне мәжбүри үтәү турындагы таләпне судка жибәрмәү турында тәкъдим әзерләгәнгә кадәр Контроль орган карарларының үтәлешен тәмин итү чараларын күрергә;

3) контроль чаралар үткәргә һәм контроль гамәлләренә законлы нигездә һәм алар нигезендә бары тик хезмәт бурычларын үтәгән вакытта һәм контроль-күзәтчелек чараларының бердәм реестрында тиешле мәгълүмат булганда гына башкарырга, ә контрольдә тотылуы затлар белән үзара хезмәттәшлек иткән очракта мондый чараларны бары тик хезмәт таныклығы, федераль законнарда каралган башка документлар бирелгәндә генә уздырырга һәм мондый гамәлләр башкарырга.

4) контроль чаралар үткәргәндә гыйбадәт кылуларга, башка дини йолаларга һәм церемонияләргә карата ихтирамсызлык күрсәтүгә юл куймаска, аларны үткәргә комачауламаска, шулай ук дини оешмаларның эчке күрсәтмәләрен бозмаска;

5) контроль чаралар (Контроль органның контрольдә тотылуы затлар белән үзара хезмәттәшлеге таләп ителми торган контроль чаралардан тыш) уздырган вакытта контрольдә тотыла торган затларның, аларның вәкилләренә ризалыгы белән, әгәр контрольдә тотылуы зат өчен үз-үзен жайга сала торган оешманың мәжбүри әгъзасы булу каралган булса, Татарстан Республикасы Рәисе каршындагы эшмәкәрләр хокукларын яклау буенча вәкаләтле вәкил яисә аның жәмәгать вәкилләре катнашуына каршы килмәскә, һәм 248-ФЗ номерлы Федераль закон һәм әлеге Нигезләмәнең 3.3 пункты белән билгеләнгән очракларда консультацияләр бирергә;

6) контрольдә тотылуы затларга, аларның контроль чараларын уздырган катнашучы вәкилләренә муниципаль контроль предметына кагылышлы мәгълүматны һәм документларны, шул исәптән, әгәр мондый килештерү 248-ФЗ номерлы Федераль законда каралган булса, прокуратура органны тарафыннан контроль чарасын уздыруны килештерү турында белешмәләренә бирергә;

7) контрольдә тотылуы затларны, аларның вәкилләрен контроль чарасы

предметына караган контроль чаралар һәм контроль гамәлләр нәтижеләре белән таныштырырга;

8) контрольдә тотылучы затларны, аларның вәкилләрен ведомствоара мәгълүмати хезмәттәшлек кысаларында алынган һәм контроль чарасы предметына караган мәгълүмат һәм (яисә) документлар белән таныштырырга;

9) ачыкланган хокук бозулар фактлары буенча күрелә торган чараларны билгеләгәндә, күрсәтелгән чараларның хокук бозулар дәрәжәсенә, аларның закон белән саклана торган кыйммәтләр өчен потенциал куркынычлыгына туры килүен исәпкә алырга, шулай ук контрольдә тотыла торган затларның хокукларын һәм законлы мәнфәгатләрен нигезсез чикләүгә, аларның мөлкәтенә хокуксыз зыянга (зыянга) юл куймаска;

10) Россия Федерациясе законнарында билгеләнгән тәртиптә аларга шикаять биргәндә үз гамәлләренең нигезле булуын исбатларга;

11) контроль чаралар уздыруның һәм контроль гамәлләр кылуның Россия Федерациясе законнарында билгеләнгән сроklarын үтәргә;

12) тикшереп торучы затлардан тапшырулары Россия Федерациясе законнарында каралмаган йә дүләр органнары һәм жирле үзидарә органнары карамагында булган документлар һәм башка белешмәләр таләп итмәскә.

1.9.2. Инспектор контроль чараны үз вәкаләтләре чикләрендә һәм үткәрелә торган контроль гамәлләр күләмендә уздырганда хокуклы:

1) хезмәт таныклығын күрсәткәннән соң һәм контроль чараны үткәрү турында Контроль орган карары белән билгеләнгән вәкаләтләр нигезендә, әгәр федераль законнарда башкасы каралмаган булса, житештерү объектларына тоткарлыксыз керергә (карарга);

2) мәжбүри таләпләрне үтәүгә кагылышлы барлык документлар белән, шул исәптән билгеләнгән тәртиптә дүләр, хезмәт, коммерция яисә закон белән саклана торган башка сер булган документлар белән танышырга;

3) контрольдә тотылучы затлардан, шул исәптән контрольдә тотылучы оешмаларның житәкчеләреннән һәм башка хезмәткәрләреннән контроль чаралар үткәргәндә ачыкланган мәжбүри таләпләрне бозу фактлары буенча язма аңлатмалар бирүне, шулай ук күчереп язу, фотога һәм видеога төшерү өчен документлар тапшыруны таләп итәргә;

4) контроль чараның предметына һәм күләменә караган өлешендә техник документация, электрон белешмәләр базалары, контрольдә тотылучы затларның мәгълүмат системалары белән танышырга;

5) контроль чаралар уздырганда соратып алынган документларның һәм материалларның контрольдә тотылучы зат тарафыннан тапшырылмавы яисә үз вакытында тапшырылмавы, контрольдә тотылучы затның вазыйфаи затларыннан һәм (яисә) хезмәткәрләреннән сорашып белешү үткәрү мөмкин булмавы, биналарга керүне чикләү, контроль чараны гамәлгә ашыру буенча башка чараларга тоткарлык булу фактлары буенча актлар төзәргә;

6) контрольдә тотылучы затларга иминлекне тәмин итү һәм мәжбүри таләпләрне бозуларны булдырмау буенча тәкъдимнәр бирергә, ачыкланган мәжбүри таләпләрне бозуларны тикшереп торылучы затлар тарафыннан бетерү турында һәм бозылган нигезләмәне торгызу турында карарлар кабул итәргә;

7) инспекторга каршылык күрсәтелгән яисә куркыныч янаган очракларда “Полиция турында” 2011 елның 7 февралендәге 3-ФЗ номерлы Федераль закон нигезендә полиция органнарына ярдәм сорап мөрәжәгать итәргә.

1.10. Муниципаль жир контролен гамәлгә ашыруга бәйле мөнәсәбәтләргә карата 248-ФЗ номерлы Федераль закон нигезләмәләре кулланыла.

1.11. Контрольдә тотылучы затларга Контроль органының вазыйфай затлары һәм башка вәкаләтле затлар тарафыннан башкарыла торган гамәлләр һәм кабул ителә торган карарлар турында мәгълүмат биерү өелеге гамәлләр һәм карарлар турында белешмәләрне контроль (күзәтчелек) чараларының бердәм реестрында урнаштыру, шулай ук аларны контрольдә тотылучы затларга тапшыру өчен файдаланыла торган мәгълүмат системаларының мәгълүмати-технологик үзара эшчәнлеген тәмин итә торган, дәүләт һәм муниципаль хезмәтләр күрсәтү һәм дәүләт һәм муниципаль функцияләрне электрон рәвештә башкару өчен кулланыла торган инфраструктура, шул исәптән “Дәүләт һәм муниципаль хезмәтләрнең (функцияләрен) Бердәм порталы” федераль дәүләт мәгълүмат системасы аша (алга таба – дәүләт һәм муниципаль хезмәтләрнең бердәм порталы) һәм (яисә) дәүләт һәм муниципаль хезмәтләрнең төбәк порталы аша гамәлгә ашырыла.

II. Муниципаль контрольне гамәлгә ашырганда закон белән саклана торган кыйммәтләргә зыян (зыян) китерү куркынычлары белән идарә итү

2.1. Муниципаль контроль муниципаль контрольне гамәлгә ашырганда закон белән саклана торган кыйммәтләргә зыян (зыян) китерү куркынычлары белән идарә итү (алга таба – зыян китерү куркынычлары белән идарә итү) нигезендә гамәлгә ашырыла.

2.2. Муниципаль контрольне гамәлгә ашырганда зыян китерү куркынычлары белән идарә итү максатларында контроль объектлары зыян китерү куркынычының түбәндәге категорияләренә берсенә (алга таба – куркыныч категориясенә) кертеләргә мөмкин:

ургача куркыныч;

ургача куркыныч;

түбән куркыныч.

2.3. Муниципаль контрольне гамәлгә ашыру кысаларында контроль объектларын куркыныч категорияләренә кертү критерийлары өелеге Нигезләмәгә 2 нче кушымтада билгеләнгән.

2.4. Контроль объектын куркыныч категорияләренә берсенә кертү Контроль орган тарафыннан ел саен аның характеристикаларын расланган куркыныч критерийлары белән чагыштыру нигезендә гамәлгә ашырыла, шул ук вакытта мәжбүри таләпләрне бозу куркынычы индикаторы булып контроль объекты параметрларына туры килү яки читкә тайпылу тора, алар үзләре мәжбүри таләпләрне бозу булып тормыйлар, ләкин югары дәрәжәдә ихтималлык белән мондый хокук бозулар һәм кыйммәтләр закон белән саклана торган зыян китерү куркынычы барлыгын күрсәтәләр.

2.5. Закон белән саклана торган кыйммәтләргә зыян китерү куркынычын бәяләү максатларында мәжбүри таләпләрне бозу куркынычы индикаторлары билгеләнә

(элеге Нигезлэмэгэ 3 нче кушымта).

2.6. Мэжбүри таләпләрне бозу куркынычы индикаторлары үзләре үк мондый таләпләрне бозу булып тормыйлар, ләкин мондый хокук бозулар һәм закон белән саклана торган кыйммәтләргә зыян китерү куркынычы барлыгын югары дәрәжәдә раслыйлар.

2.7. Контроль объектының мэжбүри таләпләрне бозу куркынычы индикаторларына туры килүен ачыклау планнан тыш контроль чарасы үткәрү өчен нигез булып тора. Контроль чараны уздыру турында карар Палата рәисе тарафыннан кабул ителә.

2.8. Муниципаль Контроль органы тарафыннан контроль объекты билгеле бер куркыныч категориясенә кертелмәгән очракта, ул түбән куркыныч категориясенә кертелде дип санала.

2.9. Контроль орган контроль объектының башка категориядәге куркыныч критерийларына туры килүе йә куркыныч критерийларының үзгәрүе турында белешмәләр кергән көннән алып биш эш көне эчендә контроль объектының куркыныч категориясен үзгәртү турында карар кабул итә.

2.10. Контроль орган куркыныч категорияләренә берсенә кертелгән жир кишәрлекләре исемлеген (алга таба – жир кишәрлекләре исемлеген) алып бара.

2.11. Жир кишәрлекләре исемлекләрендә түбәндәге мәгълүматны үз эченә ала:

а) жир кишәрлегенә кадастр номеры яисә ул булмаганда жир кишәрлегенә урнашкан урыны адресы;

б) жир кишәрлеге кертелгән куркыныч категориясе;

в) жир кишәрлегенә куркыныч категориясенә кертү турындагы карарның реквизиитлары.

2.12. Куркыныч категорияләре күрсәтелгән жир кишәрлекләре исемлекләре Контроль органның рәсми сайтында урнаштырыла.

III. Закон белән саклана торган кыйммәтләргә зыян китерү куркынычларын профилактикалау

3.1. Закон белән саклана торган кыйммәтләргә зыян (зыян) китерү куркынычларын профилактикалау түбәндәге төп максатларга ирешүгә юнәлдерелгән:

1) барлык тикшереп торылучы затларның мэжбүри таләпләрне намуслы үтәвен стимуллаштыру;

2) мэжбүри таләпләрне бозуга һәм (яисә) закон белән саклана торган кыйммәтләргә зыян (зыян) китерергә сәләтле шартларны, сәбәпләрне һәм факторларны бетерү;

3) контрольдә тотылучы затларга мэжбүри таләпләр житкерү өчен шартлар тудыру, аларны үтәү ысуллары турында хәбәрдарлыкны арттыру.

3.2. Закон белән саклана торган кыйммәтләргә зыян китерү куркынычларын профилактикалау муниципаль контрольне гамәлгә ашырганда закон белән саклана торган кыйммәтләргә зыян китерү куркынычларын профилактикалауның ел саен раслана торган программасы (алга таба – профилактика программасы) нигезендә гамәлгә ашырыла.

3.3. Профилактика программасында каралган профилактик чаралар Контроль орган үткәрү өчен мэжбүри.

Контроль орган профилактика программасында каралмаган профилактик чаралар уздырырга мөмкин.

Муниципаль контрольне гамәлгә ашырганда Контроль органы профилактик чараларның түбәндәге төрләрен үткәрә:

- 1) мәгълүмат бирү;
- 2) консультация бирү.

3.4. Мәгълүмат бирү.

3.4.1. Контроль орган контрольдә тотылучы һәм башка кызыксынган затларга мәжбүри таләпләрне үтәү мәсьәләләре буенча мәгълүматларны “Интернет” челтәрендәге рәсми сайтында (алга таба – рәсми сайт), массакуләм мәгълүмат чараларында, дәүләт мәгълүмат системаларында (алар булганда) контрольдә тотылучы затларның шәхси кабинетлары аша һәм башка рәвешләрдә урнаштыру юлы белән мәгълүмат бирә.

3.4.2. Контроль орган 248-ФЗ номерлы Федераль законның 46 статьясындагы 3 өлешендә билгеләнгән белешмәләрне “Интернет” челтәрендәге үзенең рәсми сайтында урнаштырырга һәм актуаль хәлдә тотарга тиеш.

3.5. Консультация бирү.

3.5.1. Контрольдә тотылучы затларга һәм аларның вәкилләренә консультация бирү муниципаль контрольне оештыруга һәм гамәлгә ашыруга бәйле мәсьәләләр буенча гамәлгә ашырыла:

- 1) контроль чаралар үткәрү тәртибе;
- 2) контроль чараларны үткәрү ешлыгы;
- 3) контроль чаралар йомгаклары буенча карарлар кабул итү тәртибе;
- 4) Контроль орган карарларына шикаять белдерү тәртибе.

3.5.2. Инспекторлар контрольдә тотылучы затларга һәм аларның вәкилләренә консультациялар бирә:

1) телефон аша, видео-конференц-элементә аша, шәхсэн кабул иткәндә йә профилактик чара, контроль чара үткәргәндә телдән аңлатмалар рәвешендә;

2) контрольдә тотылучы затларның һәм аларның вәкилләренең Контроль органның вәкәләтле вазыйфаи заты тарафыннан имзаланган бер типтагы мөрәжәгатъләре (5 бер типтан артык мөрәжәгатъләре) буенча рәсми сайтта язмача аңлатма урнаштыру юлы белән.

3.5.3. Инспекторлар тарафыннан һәр мөрәжәгать итүчегә шәхси кабул итүдә индивидуаль консультация бирү 10 минуттан артмаска тиеш.

Телефоннан сөйләшү вакыты 10 минуттан артмаска тиеш.

3.5.4. Контроль органы контрольдә тотылучы затларга һәм аларның вәкилләренә телдән консультация бирү мәсьәләләре буенча язма рәвештә мәгълүмат бирми.

3.5.5. Контрольдә тотылучы затларга һәм аларның вәкилләренә язма консультация бирү түбәндәге мәсьәләләр буенча гамәлгә ашырыла:

- 1) Контроль органы вазыйфаи затларының гамәлләренә (гамәл кылмавына) шикаять белдерү тәртибе;
- 2) муниципаль жир контролен оештыру һәм гамәлгә ашыру;
- 3) әлегә Нигезләмәдә билгеләнгән контроль (күзәтчелек) чараларын гамәлгә ашыру тәртибе;
- 4) үтәләшен бәяләү контроль (күзәтчелек) чаралары кысаларында Контроль

орган тарафыннан гамэлгә ашырыла торган мәжбүри таләпләр булган норматив хокукый актлар (аларның аерым нигезләмәләре) турында мәгълүмат алу;

5) контрольдә тотылучы зат консультация бирү мәсьәләләре буенча язма җавап бирү турында язма гарызнамә тапшыруы;

6) консультация вакытында куелган сорауларга җавап бирү мөмкин түгел;

7) куелган сорауларга җавап өстәмә белешмәләр соратып алуны таләп итә.

3.5.6. Контрольдә тотылучы зат “Россия Федерациясе гражданны мөрәжәгатъләрен карау тәртибе турында” 2006 елның 2 маендагы 59-ФЗ номерлы Федераль законда билгеләнгән срокларда язма җавап бирү турында соратып алу жибәрергә хокуклы.

3.5.7. Контроль орган уздырылган консультацияләрне исәпкә ала.

IV. Муниципаль контрольне гамэлгә ашыру

4.1. Муниципаль контроль Контроль органы тарафыннан түбәндәге планлы һәм планнан тыш контроль (күзәтчелек) чараларын үткәрүне оештыру юлы белән гамэлгә ашырыла:

документар тикшерү, күчмә тикшерү – контрольдә тотылучы затлар белән үзара хезмәттәшлек иткәндә;

күчмә тикшерү – контрольдә тотылучы затлар белән аралашмыйча гына.

4.2. Муниципаль контрольне гамэлгә ашырганда контрольдә тотылучы затлар белән үзара хезмәттәшлек булып тора:

инспектор белән контрольдә тотылучы зат яисә аның вәкиле арасында очрашулар, телефон аша һәм башка сөйләшүләр (турыдан-туры үзара хезмәттәшлек); документларны, башка материалларны соратып алу;

инспекторның контрольдә тотыла торган зат эшчәнлеген гамэлгә ашыру урынында булуы (инспекторның һәркем өчен мөмкин булган житештерү объектларында булу очрақларыннан тыш).

4.3. Контрольдә тотылучы зат белән үзара хезмәттәшлек иткәндә гамэлгә ашырыла торган контроль чаралар Контроль орган тарафыннан түбәндәге нигезләр буенча үткәрелә:

1) Контроль органында закон белән саклана торган кыйммәтләргә зыян салу турында яисә зыян китерү куркынычы турында белешмәләр булу йә контроль объектының мәжбүри таләпләрне бозу куркынычы яисә контроль объектының мондый параметрлардан тайпылу куркынычы индикаторлары тарафыннан расланган параметрларга туры килүен ачыклау;

2) контроль чараларны уздыру планына кертелгән контроль чараларны уздыру сроклары якынлашу;

3) контрольдә тотылучы конкрет затларга карата контроль чаралар уздыру турында Россия Федерациясе Президенты йөкләмәсе, Россия Федерациясе Хөкүмәте йөкләмәсе;

4) прокуратура органнарына кергән материаллар һәм мөрәжәгатъләр буенча законнарның үтәлешенә, кеше һәм граждан хокукларының һәм ирекләренә үтәлешенә күзәтчелек кысаларында контроль чаралар үткәрү турында прокурор таләбе;

5) мәжбүри таләпләрне ачыкланган бозуны бетерү турында Контроль орган

караарын үтәү срогы тәмамлану Федераль законның 95 статьясындагы 1 өлешендә билгеләнгән очрақларда

Үзара хезмәттәшлексез контроль чаралар инспекторлар тарафыннан Контроль органының вәкаләтле вазыйфай затларының биремнәре нигезендә, Контроль органының эш планнарындагы биремнәрне дә кертеп, шул исәптән федераль законда билгеләнгән очрақларда да уздырыла.

4.4. Планлы һәм планнан тыш контроль чаралар, контрольдә тотылучы затлар белән үзара хезмәттәшлексез уздырылучылардан тыш, инспектор һәм контроль чарасын уздыруга жәлеп ителә торган затлар тарафыннан түбәндәге контроль гамәлләр башкару юлы белән уздырыла:

- карау;
- язма аңлатмалар алу;
- документларны таләп итү;
- экспертиза.

4.5. Контрольдә тотылучы зат белән үзара хезмәттәшлекне күздә тотат торган контроль чара, шулай ук документлар буенча тикшерү уздыру өчен Контроль органының вәкаләтле заты тарафыннан имзаланган Контроль органы карары кабул ителә, анда 248-ФЗ номерлы Федераль законның 64 статьясындагы 1 өлешендә каралган белешмәләр күрсәтелә.

Контроль (күзәтү) чаралары уздыруга карата Нигезләмәнең әлеге пунктының беренче абзацында каралган әлеге контроль чараны уздыру турында карар кабул итү таләп ителми.

4.6. Контроль чаралар контроль чараны уздыру турында Контроль органы карарында күрсәтелгән инспекторлар тарафыннан уздырыла.

Кирәк булганда Контроль орган контроль чаралар уздыруга билгеләнгән тәртиптә аттестацияләнгән эксперт оешмаларын һәм реестрга кертелгән экспертларны, контроль чаралар уздыруга жәлеп ителә торган эксперт оешмаларын жәлеп итә.

4.7. Контрольдә тотылучы зат белән үзара хезмәттәшлекне күздә тоткан контроль чараны үткәрү тәмамлангач, инспектор Россия Икътисадый үсеш министрлығының “Контроль (күзәтчелек) органы куллана торган документларның типовой формалары турында” 2021 елның 31 мартындагы 151 номерлы боерыгы белән расланган форма буенча контроль чарасы актын (алга таба шулай ук – акт) төзи.

Әгәр мондый чараны үткәрү нәтижәләре буенча мәжбүри таләпләрне бозу ачыкланса, актта нинди мәжбүри таләпнең бозылуы, нинди норматив хокукый акт һәм аның структур берәмлеге белән билгеләнүе күрсәтелә.

Ачыкланган хокук бозу контрольдә тотылучы зат белән үзара хезмәттәшлекне күздә тотат торган контроль чара уздыру тәмамланганчы бетерелгән очрақта, актта аны бетерү факты күрсәтелә.

4.8. Мәжбүри таләпләрне бозуның дәлиле булган документлар, башка материаллар актка теркәп куела.

Контроль чара уздырганда тутырылган тикшерү кәгазьләре актка беркетелергә тиеш.

4.9. Актны рәсмиләштерү контроль чараны уздыру урыны буенча мондый чараны уздыру тәмамланган көнне башкарыла, әгәр актны рәсмиләштерүнең башка

тәртибе Россия Федерациясе Хөкүмәте тарафыннан билгеләнмәгән булса.

4.10. Дәүләт, коммерция, хезмәт сере, башка серне тәшкит итә торган мәгълүматны үз эченә алган контроль чараның нәтижәләре Россия Федерациясе законнарында каралган таләпләрне үтәгән килеш рәсмиләштерелә.

V. Контроль чаралар нәтижәләре һәм контроль чаралар нәтижәләре буенча кабул ителә торган карарлар

5.1. Контроль чараны үткәргәндә тикшереп торылучы зат тарафыннан Россия Федерациясе законнарында каралган вәкаләтләр чикләрендә мәжбүри таләпләрне бозулар ачыкланган очракта, Контроль органы тиеш:

1) контроль чара акты рәсмиләштерелгәннән соң контрольдә тотылучы затка ачыкланган мәжбүри таләпләрне бозуларны бетерү турында аларны бетерүнең срокларын күрсәтеп, ләкин алты айдан да артмаска тиеш (документлар буенча тикшерү уздырганда күрсәтмә документлар буенча тикшерү тәмамланганнан соң биш эш көннәннән дә соңга калмыйча контрольдә тотылучы затка жиһәрелә) һәм (яисә) закон белән саклана торган кыйммәтләргә зыян (зыян) китерүне булдырмау чараларын, шулай ук муниципаль жиһ контролье турында Федераль законда каралган башка чараларны үткәрү хакында күрсәтмә (алга таба – күрсәтмә) бирергә;

2) закон белән саклана торган кыйммәтләргә зыян (зыян) китермәү яисә аны китерүне туктату буенча Россия Федерациясе законнарында каралган чараларны кичекмәстән кабул итәргә, муниципаль контроль объектларын эксплуатацияләүне (файдалануны) тыно турындагы һәм закон белән саклана торган кыйммәтләргә зыян китерү (зыян китерү) куркынычы булу һәм аны булдырмау ысуллары турындагы мәгълүматны теләсә нинди ысул белән гражданнырга, оешмаларга жиһкерү турындагы таләп белән судка мөрәжәгать итүгә кадәр, контроль чараны үткәргәндә гражданның, контроль объектына ия булган һәм (яисә) аннан файдаланучы оешмаларның эшчәнлеге, алар жиһештергән һәм реализацияләгән товарлар, башкарылган эшләр, күрсәтелә торган хезмәтләр закон белән саклана торган кыйммәтләргә зыян (зыян) китерүнең турыдан-туры куркынычы тудыра яисә мондый зыян (зыян) китерелгән;

3) контроль чара барышында жиһаять яисә административ хокук бозу билгеләре ачыкланганда тиешле мәгълүматны үз компетенциясе нигезендә дәүләт органына жиһәрергә яисә тиешле вәкаләтләр булганда гаепле затларны законда билгеләнгән жаваплылыкка тарту чараларын күрергә;

4) ачыкланган мәжбүри таләпләрне бозуларны бетерүне тикшереп тору, мәжбүри таләпләрне бозуларны кисәтү, закон белән саклана торган кыйммәтләргә зыян (зыян) китерү ихтималын булдырмау чараларын күрергә, күрсәтмә билгеләнгән срокларда үтәлмәгәндә, әгәр мондый чара законнарда каралган булса, күрсәтмәне мәжбүри үтәү турындагы таләп белән судка мөрәжәгать иткәнче, аны үтәүне тәмин итү чараларын күрергә;

5) закон белән саклана торган кыйммәтләргә зыян китерү куркынычларын профилактикалауга юнәлдерелгән мәжбүри таләпләрне үтәү буенча тәкъдимнәр бирү, башка чаралар үткәрү турындагы мәсьәләне карарга.

5.2. Күрсәтмә әлеге Нигезләмәнең 4нче кушымтасы нигезендә рәсмиләштерелә.

5.3. Тикшереп торылучы зат күрсәтмәне үтәү срогы тәмамланганчы, ачыкланган

мәжбүри таләпләрне бозуларны бетерүне раслый торган документлар һәм белешмәләр белән бергә күрсәтмәнең үтәлеше турында Контроль органга хәбәр итә.

5.4. Әлеге Нигезләмәнең 5.1 пунктының 1 пунктчасы нигезендә кабул ителгән карарны контрольдә тотылучы зат үтәү срогы тәмамлангач йә күрсәтелгән карар белән тапшырылуы билгеләнгән документлар һәм белешмәләр күрсәтелгән срок тәмамланганчы тапшырылганда Контроль органы карарның үтәлешен тапшырылган документлар һәм алынган мәгълүмат нигезендә бәяли.

5.5. Контрольдә тотылучы зат күрсәтмәне үтәгән очракта Контроль органы контрольдә тотылучы затка күрсәтмәнең үтәлеше турында хәбәрнамә жибәрә.

5.6. Әгәр күрсәтелгән документлар һәм белешмәләр контрольдә тотылучы зат тарафыннан тапшырылмаса яисә алар нигезендә карарның үтәлеше турында нәтижә ясау мөмкин булмаса, Контроль орган күрсәтелгән карарның үтәлешен документлар буенча тикшерү уздыру юлы белән бәяли.

Күчмә тикшерү йомгаклары буенча кабул ителгән карарның үтәлешен бәяләү үткәрелгән очракта күчмә тикшерү уздыру рөхсәт ителә.

5.7. Әлеге Нигезләмәнең 5.6 пунктында каралган контроль чараны үткәрү йомгаклары буенча Контроль орган карарның үтәлмәве яисә тиешенчә үтәлмәве ачыкланган очракта ул, аны үтәүнең яңа срокларын күрсәтеп, контрольдә тотыла торган затка әлеге Нигезләмәнең 5.1 пунктының 1 пунктчасында каралган карарны кабат бирә.

Күрсәтелгән срокларда күрсәтмә үтәлмәгәндә, Контроль орган, әгәр мондый чара законнарда каралган булса, күрсәтмәне мәжбүри үтәү турындагы таләп белән судка мөрәжәгать иткәнче, аны үтәүне тәмин итү чараларын күрә.

5.8. Планлы контроль чаралар.

5.8.1. Планлы контроль чаралары чираттагы календарь елга планлы контроль чараларын уздыру планы нигезендә үткәрелә, ул Контроль орган тарафыннан төзелә (алга таба – еллык чаралар планы) һәм прокуратура органнары белән килештерелгә тиеш.

5.8.2. Аерым куркыныч категорияләренә кертелгән контроль объектларына карата планлы контроль чараларын үткәрү төрләре, ешлыгы зыян китерү куркынычларына туры китереп билгеләнә.

5.8.3. Контроль орган планлы контроль чараларның түбәндәге төрләрен үткәргә мөмкин:

документар тикшерү;

күчмә тикшерү.

Уртача куркыныч категориясенә керүче объектларга карата документар һәм күчмә тикшерүләр үткәрелә.

Уртача куркыныч категориясенә керүче объектларга карата документар һәм күчмә тикшерүләр үткәрелә.

5.8.4. Уртача куркыныч категориясенә кертелгән контроль объектларына карата планлы контроль чараларын үткәрү ешлыгы – 3 елга бер тапкыр.

Уртача куркыныч категориясенә кертелгән контроль объектларына карата планлы контроль чараларын уздыру ешлыгы – 5 елга бер тапкыр.

Түбән куркыныч категориясенә кертелгән контроль объектына карата планлы контроль чаралары үткәрелми.

5.9. Планнан тыш контроль чаралар.

5.9.1. Планнан тыш контроль чаралар документлар һәм күчмә тикшерүләр, күчмә тикшерү рәвешендә уздырыла.

5.9.2. Планнан тыш контроль чарасын үткәрү турындагы карар мәжбүри таләпләрне бозу куркынычы индикаторларын исәпкә алып кабул ителә.

5.9.3. Планнан тыш контроль чаралар, үзара хезмәттәшлексез планнан тыш контроль чаралардан тыш, 248 - ФЗ номерлы Федераль законның 57 статьясындагы I өлешенең 1, 3-5 пунктларында каралган нигезләрдә уздырыла.

5.9.4. Планнан тыш контроль чарасы прокуратура органнары белән килештерелгәннән соң гына уздырылырга мөмкин булган очракта, күрсәтелгән чара мондый килештерелгәннән соң уздырыла.

5.10. Документар тикшерү.

5.10.1. Документар тикшерү дигәндә Контроль органы урнашкан урын буенча үткәрелә торган һәм аның предметы бары тик контрольдә тотылучы затларның оештыру-хокукый рәвешен, хокукларын һәм бурычларын билгели торган документларындагы белешмәләрдән, шулай ук аларның эшчәнлеген гамәлгә ашырганда кулланыла торган һәм аларның контроль (күзәтчелек) органының мәжбүри таләпләрен һәм карарларын үтәвенә бәйле документлардан гыйбарәт контроль чара аңлашыла.

5.10.2. Контроль орган карамагындагы документлардагы белешмәләрнең дәрәҗәгә нигезле шик тудырса йә бу белешмәләр контрольдә тотылучы затның мәжбүри таләпләрнең үтәлешен бәяләргә мөмкинлек бирмәсә, Контроль орган контрольдә тотылучы зат адресына документар тикшерү барышында карау өчен кирәкле башка документларны тапшыруны таләп итә.

Әлеге таләп алынган көннән алып ун эш көне эчендә контрольдә тотылучы зат таләптә күрсәтелгән документларны Контроль органына жиберергә тиеш.

5.10.3. Документар тикшерү уздыру срогы ун эш көненнән артмаска тиеш.

5.10.4. Документар тикшерү барышында башкарыла торган контроль гамәлләрнең мөмкин булган исемлеге:

- 1) документларны таләп итү;
- 2) язма аңлатмалар алу

5.10.5. Тикшерү чарасын үткәрү барышында инспектор контрольдә тотылучы затка контрольдә тотылучы затның мәжбүри таләпләрне үтәвен бәяләүне уздыру өчен кирәкле һәм (яисә) әһәмияткә ия булган документларны һәм (яисә) аларның күчәрмәләрен, шул исәптән фотога төшерү, аудио - һәм видеоязма материалларын, мәгълүмат базаларын, белешмәләр банкларын, шулай ук мәгълүмат йөртүчеләрне тапшыру турында таләп күрсәтергә (жиберергә) хокуклы.

Контрольдә тотылучы зат документларны тапшыру турындагы таләптә күрсәтелгән срокта юкка чыгарыла торган документларны Контроль органына жиберә йә кичекмәстән язма үтенечнамә белән инспекторга документларны билгеләнгән срокта тапшыру мөмкин түгеллеге турында хәбәр итә, тикшереп торылучы зат таләп ителә торган документларны тапшыра ала торган сәбәпләрне һәм вакытны күрсәтә.

Фотога төшерү материалларына, аудио - һәм видеоязмаларга, мәгълүмат базаларына, белешмәләр банкларына, шулай ук мәгълүмат саклаучыларга логин һәм

пароль рәвешендә документлар буенча тикшерү үткәрү срогына контроль чараларны гамәлгә ашыру өчен кирәкле мәгълүматны карау һәм эзләү хокукы бирелә.

5.10.6. Язма аңлатмаларны инспектор контрольдә тотыла торган заттан яисә аның вәкиленнән, шаһитлардан соратып алырга мөмкин.

Күрсәтелгән затлар тикшерү тәмамлану датасына кадәр ике эш көннәннән дә соңга калмыйча инспекторга ирекле рәвештә язма аңлатмалар бирәләр.

Язма аңлатмалар язма документны ирекле рәвештә төзү юлы белән рәсмиләштерелә.

Инспектор оешманың вазыйфаи затлары яисә хезмәткәрләре, контрольдә тотыла торган затлар булган граждандан, аларның вәкилләре, шаһитлар сүзләреннән үз кулы белән язма аңлатмалар төзәргә хокуклы. Бу очракта күрсәтелгән затлар аңлатмалар белән танышалар, кирәк булганда текстны тулыландыралар, инспекторның аларның сүзләреннән дөрөс язып алуын билгелиләр һәм документны төзү датасын һәм урынын күрсәтеп имзалилар.

5.10.7. Акт Контроль органы урнашкан урында документлар тикшерү тәмамланган көнне рәсмиләштерелә.

5.10.8. Акт контрольдә тотылуы затка документлар буенча тикшерү тәмамланганнан соң биш эш көннәннән дә соңга калмыйча 248-ФЗ номерлы Федераль законның 21 статьясында каралган тәртиптә Контроль органы тарафыннан жибәрелә.

5.10.9. Планнан тыш документлар тикшерү “Россия Федерациясендә дәүләт контроле (күзәтчелеге) һәм муниципаль контроль турында” 2020 елның 31 июлендәге 248-ФЗ номерлы Федераль законның 57 статьясындагы 1 өлешенә 3, 4, 6, 8 пунктлары нигезендә прокуратура органнары белән килештереп кенә уздырылырга мөмкин.

5.11. Күчмә тикшерү.

5.11.1. Күчмә тикшерү контрольдә тотылуы затның (аның филиалларының, вәкилләренен, аерымланган структур бүлекчәләренен) урнашкан (эшчәнлеген башкарган) урыны буенча үткәрелә.

Күчмә тикшерү үзара дистанцион аралашу чараларын кулланып, шул исәптән аудио- яки видеоэлементә ярдәмдә үткәреләргә мөмкин.

5.11.2. Күчмә тикшерү түбәндәгеләр мөмкин булмаган очракта үткәрелә:

1) Контроль органы карамагындагы яисә ул соратып ала торган документлардагы һәм тикшереп торучы зат аңлатмаларындагы белешмәләренен тулылыгын һәм дөрөслеген тикшерү;

2) контрольдә тотылуы затның һәм (яисә) аңа караган һәм (яисә) ул файдалана торган контроль объектларының эшчәнлегенен, гамәлләренен (гамәл кылмавының) әлегә Нигезләмәнең 5.11.1 пунктында күрсәтелгән урынга чыкмыйча һәм контроль чаралар кысаларында каралган кирәкле контроль гамәлләрне башкармыйча мәжбүри таләпләргә туры килүен бәяләү.

5.11.3. Планнан тыш күчмә тикшерү прокуратура органнары белән килештереп кенә уздырылырга мөмкин, моңа аны 248-ФЗ номерлы Федераль законның 57 статьясындагы 1 өлешенә 3-5 пунктлары һәм 66 статьясындагы 12 өлешенә нигезендә уздыру очраклары керми.

5.11.4. Контроль органы контрольдә тотылуы затка күчмә тикшерү уздыру турында тикшерү башлангыч егерме дүрт сәгатьтән дә соңга калмыйча күчмә

тикшерү уздыру турындагы карарның күчermәсен контрольдә тотылуы затка жиберү юлы белән хәбәр итә.

5.11.5. Инспектор күчмә тикшерү уздырганда контрольдә тотылуы затка (аның вәкиленә) хезмәт таныклығын, күчмә тикшерү уздыру турындагы карарның күчermәсен күрсәтә, шулай ук контроль чараларның бердәм реестрында исәп номерын хәбәр итә.

5.11.6. Күчмә тикшерүне уздыру вакыты ун эш көннән дә артмый.

5.11.7. Күчмә тикшерү барышында мөмкин булган контроль гамәлләр исемлеге:

- 1) карау;
- 2) документларны таләп итү;
- 3) язма аңлатмалар алу;
- 4) инструменталь тикшерү.

5.11.8. Тикшерүне инспектор контрольдә тотылуы зат һәм (яисә) аның вәкиле барында видеоязманы мәжбүри кулланып башкара.

Тикшерү нәтижәләре буенча тикшерү беркетмәсе төзелә.

5.11.9. Инструменталь тикшерү инспектор яисә махсус жайланмада эшлөргә, техник приборлар кулланырга рөхсәт алган белгеч тарафыннан башкарыла.

Инструменталь тикшерү нәтижәләре буенча инспектор яисә белгеч тарафыннан инструменталь тикшерү беркетмәсе төзелә, анда күрсәтелә:

- аны төзү датасы һәм урыны;
- беркетмә төзөгән инспекторның яисә белгечнең вазыйфасы, фамилиясе һәм инициаллары;
- контрольдә тотылуы зат турында белешмәләр;
- тикшерү предметы, кулланыла торган махсус жиһазлар һәм (яисә) техник приборлар, инструменталь тикшерү методикасы;
- инструменталь тикшерү нәтижәсе, инструменталь тикшерү үткәргәндә тикшереп торылырга тиешле күрсәткечләрнең нормалаштырыла торган әһәмияте;
- әлеге күрсәткечләрнең билгеләнгән нормаларга туры килүе турындагы нәтижәләр;
- инструменталь тикшерү нәтижәләрен бәяләү өчен әһәмиятле башка белешмәләр.

5.11.10. Тикшерү үткәргәндә, мәжбүри таләпләрне бозулар ачыкланган очракта, инспектор мәжбүри таләпләрне бозуларның дәлилләрен теркәү өчен фотога төшерүне, аудио- һәм видеоязманы, дәлилләрен теркәүнең башка ысулларын кулланырга хокуклы.

Мәжбүри таләпләрне бозу дәлилләрен фотога төшерү ярдәмендә ачыкланган мәжбүри таләпләрне бозуларның һәркайсының кимендә ике фотосы белән теркәп барыла.

Мәжбүри таләпләрне бозуларның дәлилләрен теркәү өчен фотога төшерү һәм видеоязмадан файдалану Россия Федерациясенең дәүләт серен саклау турындагы законнары таләпләрне исәпкә алып гамәлгә ашырыла.

5.11.11. Инспекторлар һәм контроль (күзәтчелек) гамәлләр кылуга жәлеп ителә торган затлар тарафыннан мәжбүри таләпләрне үтәү (бозу) дәлилләрен теркәү өчен контроль (күзәтчелек) чарасын уздыруга вәкаләтле вазыйфай затлар тарафыннан фотога төшерү һәм/яисә аудио- һәм видеоязма, геодезия һәм картометрия үлчәүләре

кулланылырга мөмкин. Фотога төшерү, аудио- һәм видеоязма, геодезия һәм картометрик үлчәүләр үткәру һәм бу максатлар өчен файдаланылган техник чаралар турындагы мәгълүмат 248-ФЗ номерлы Федераль законның 65 статьясындагы 6 өлеше нигезендә контроль (күзәтчелек) чарасы кысаларында уздырыла торган контроль (күзәтчелек) чарасы нәтижәләре буенча төзелә торган актта чагыла.

5.11.12. Контрольдә тотылучы зат тарафыннан таләп ителә торган документларны, язма аңлатмаларны тапшыру элегә Нигезләмәнең 5.10.5 һәм 5.10.6 пунктлары нигезендә гамәлгә ашырыла.

5.11.13. Күчмә тикшерү тәмамлангач, инспектор күчмә тикшерү актын төзи.

Фотога төшерү, аудио- һәм видеоязмалар турында мәгълүмат тикшерү актында чагыла.

Актын рәсмиләштергәндә, үзара дистанцион эшчәнлек чараларыннан, шул исәптән аудио- яисә видеоэлементә аша, күчмә тикшерү уздырылган очракта, элегә пунктның икенче абзацында билгеләнгән нигезләмә кулланылмый.

5.11.14. Күчмә тикшерү үткәру контрольдә тотылучы затның тору (эшчәнлекне башкару) урыны буенча булмавына йә контрольдә тотылучы затның эшчәнлекне фактта башкармавына йә контрольдә тотылучы затның күчмә тикшерүне үткәру яисә тәмамлау мөмкин булмавына китергән башка гамәлләренә (гамәл кылмавына) бәйле рәвештә мөмкин булмаган очракта инспектор, сәбәпләрен күрсәтеп, күчмә тикшерү үткәру мөмкин булмау турында акт төзи һәм контрольдә тотылучы затка 248-ФЗ номерлы Федераль законның 21 статьясындагы 4 һәм 5 өлешләрендә каралган тәртиптә контроль чаралар үткәру мөмкин булмау турында хәбәр итә.

Бу очракта инспектор күчмә тикшерүне уздыруның күрсәтелгән чоры кысаларында теләсә кайсы вакытта күчмә тикшерү уздыру тәмамланганчы контроль гамәлләр башкарырга хокуклы.

5.11.15. Контрольдә тотылучы затлар булган шәхси эшмәкәр, граждан Контроль органына контроль чаралар уздырганда катнашу мөмкинлегә булмау турында мәгълүмат тапшырырга хокуклы:

1) вакытлыча хезмәткә сәләтсезлек;

2) судларга, хокук саклау органнарына, хәрби комиссариатларга чакыру (хәбәрләр, көн тәртибе) буенча килү кирәклегә;

3) Россия Федерациясә Жинаять-процессуаль кодексы нигезендә контроль чаралар уздырганда булу мөмкинлеген юкка чыгара торган чик кую чараларын сайлау;

4) хезмәт командировкасында булу.

Мәгълүмат килгәндә контроль чаралар үткәру Контроль орган тарафыннан шәхси эшмәкәр, гражданның элегә мөрәжәгәте өчен сәбәп булган хәлләрне бетерү өчен кирәкле вакытка күчерелә.

5.11.16. Контрольдә тотылучы зат “Россия Федерациясендә дәүләт контроле (күзәтчелегә) һәм муниципаль контроль турында” 2020 елның 31 июлендәгә 248-ФЗ номерлы Федераль законның 31 статьясындагы 8 өлеше нигезендә контроль (күзәтчелек) чарасын үткәргәндә катнашу мөмкинлегә булмау турында мәгълүматны Контроль органына тапшырырга хокуклы очраklar булып тора:

а) медицина учреждениесендә стационар дәвалануда булу;

б) Россия Федерациясеннән читтә булу;

в) административ кулга алу;
г) жинаять кылуда шиклэнелүче физик затка карата түбэндөгелэр рэвешендә чик кую чарасы сайлау: чыгып китмәү һәм тиешле тишти турында подписка, билгеле бер гамәлләрне тыю, сак астына алыну, өй аресты;

д) контроль (күзәтчелек) чарасын үткәргәндә затның булуына комачаулый торган жиңә алмаслык көч шартлары килеп чыкканда (хәрби гамәлләр, һәлакәт, табигый бәла-каза, эре авария, эпидемия һәм башка гадәттән тыш хәлләр).

Затның мәгълүматында булырга тиеш:

а) жиңеп булмый торган көч шартларын һәм аларның дэвамлылыгын тасвирилау;

б) килеп туган хәлләрнең жиңеп булмый торган көч белән контроль (күзәтчелек) чарасын үткәргәндә булу мөмкин булмау йә тоткарлану арасында сәбәп-тикшерү бәйләнеше турында белешмәләр.

Күрсәтелгән мәгълүматны биргәндә контроль (күзәтчелек) чарасын үткәру контрольдә тотылуы затның шушы мөрәжәгәте өчен сәбәп булган хәлләрне бетерү өчен кирәкле вакытка күчерелә.

5.12. Күчмә тикшерү (обследование).

5.12.1. Күчмә тикшерү контрольдә тотылуы затларның мәжбүри таләпләрнең үтәлешен бәяләү максатларында үткәрелә.

5.12.2. Күчмә тикшерү оешма (аның филиаллары, вәкиллекләре, аерымланган структур бүлекчәләре) урнашкан (эшчәнлек башкарган) урында, граждан эшчәнлеген башкарган урында, контроль объекты урнашкан урында үткәрелергә мөмкин, бу очракта тикшереп торылуы зат белән үзара хезмәттәшлек (чикләнмәгән затлар даирәсе өчен ачык) житештерү объектларында карау гамәлгә ашырылырга мөмкин.

5.12.3. Күчмә тикшерү контрольдә тотылуы заттан хәбәр итмичә генә үткәрелә.

5.12.4. Күчмә тикшерү нәтижәләре буенча әлеге Нигезләмәнең 5.1 пунктының 1 һәм 2 пунктчаларында каралган карарлар кабул ителә алмый.

VI. Муниципаль Контроль органы вазыйфай затларының карарларына, гамәлләренә (гамәл кылмавына) шикаять белдерү

6.1. Контроль органы карарларына, контрольлек итәргә вәкаләтле вазыйфай затларның гамәлләренә (гамәл кылмавына) карата “Россия Федерациясендә дәүләт контроле (күзәтчелеге) һәм муниципаль контроль турында” 2020 елның 31 июлендәге 248-ФЗ номерлы Федераль законның 9 бүлегендә билгеләнгән тәртиптә шикаять белдерелергә мөмкин.

6.2. Төзекләндерү өлкәсендә контрольне гамәлгә ашыру кысаларында хокуклары һәм законлы мәнфәгатьләре турыдан-туры бозылган контрольдә тотылуы затлар судка кадәр шикаять бирергә хокуклы:

1) контроль чаралар үткәру турында карарларга;

2) контроль чаралар актлары, ачыкланган хокук бозуларны бетерү турында күрсәтмәләргә;

3) контроль чаралар кысаларында контрольлек итәргә вәкаләтле вазыйфай затларның гамәлләренә (гамәл кылмавына).

6.3. Шикаять тикшереп торылуы зат тарафыннан бердәм дәүләт һәм муниципаль хезмәтләр порталыннан һәм (яисә) дәүләт һәм муниципаль хезмәтләрнең төбәк порталыннан файдаланып, шикаятьне карарга вәкаләтле органга электрон

рәвештә бирелә.

Дәүләт серен яисә закон белән саклана торган бүтән серне тәшкил итүче белешмәләрне һәм документларны үз эченә алган шикаять, дәүләт һәм муниципаль хезмәтләрнең бердәм порталыннан һәм дәүләт һәм муниципаль хезмәтләрнең төбәк порталыннан файдаланмыйча, дәүләт сере һәм закон белән саклана торган бүтән сер турындагы Россия Федерациясе законнары таләпләрен исәпкә алып бирелә. Тиешле шикаять контрольдә тотылуы зат тарафыннан Контроль органы житәкчесенең шәхси кабул итүендә бирелә һәм шикаятьтә (документларда) дәүләт сере яисә закон белән саклана торган башка сер булып торучы белешмәләрнең булуы турында Контроль орган житәкчесенә алдан хәбәр ителә.

6.4. Контроль орган карарына, аның вазыйфаи затларының гамәлләренә (гамәл кылмавына) карата шикаять Контроль орган житәкчесе (житәкче урынбасары) тарафыннан карала.

6.5. Контроль органы карарына, аның вазыйфаи затларының гамәлләренә (гамәл кылмавына) карата шикаять контрольдә тотылуы зат үз хокукларын бозу турында белгән яисә белергә тиеш булган көннән алып 30 календарь көн эчендә бирелергә мөмкин.

Контроль органның күрсәтмәсенә шикаять контрольдә тотылуы зат күрсәтмә алган вакыттан алып 10 эш көне эчендә бирелергә мөмкин.

Шикаять бирү срогы нигезле сәбәпләр аркасында үткәрелгән очракта бу срок шикаять бирүче затның үтенечнамәсе буенча Контроль орган (шикаятьне карауга вәкаләтле вазыйфаи зат) тарафыннан кире кайтарылырга мөмкин.

Шикаять биргән зат шикаять буенча карар кабул иткәнче аны тулысынча яисә өлешчә кире алырга мөмкин. Шул ук вакытта шикаятьне шул ук нигезләр буенча кабат жибәрү рөхсәт ителми.

6.6. Контроль орган карарына, аның вазыйфаи затларының гамәлләренә (гамәл кылмавына) карата шикаять аны теркәгән көннән алып 20 эш көне эчендә каралырга тиеш.

Әгәр шикаятьне карау өчен башка органнар карамагында булган белешмәләрне алу таләп ителсә, шикаятьне карау срогы Контроль орган житәкчесе (житәкче урынбасары) тарафыннан 20 эш көннән дә соңга калмыйча озайтылырга мөмкин.

VII. Контроль орган эшчәнлегенең нәтижәлелеген һәм нәтижәлелеген бәяләү

7.1. Контроль орган эшчәнлегенең нәтижәлелеген бәяләү муниципаль жир контроле өлкәсендә муниципаль контрольнең нәтижәлелеге һәм нәтижәлелеге күрсәткечләре системасы нигезендә гамәлгә ашырыла.

7.2. Эшчәнлекнең нәтижәлелеге һәм нәтижәлелеге күрсәткечләре системасына түбәндәгеләр керә:

1) муниципаль контрольнең төп күрсәткечләре һәм аларның максатчан күрсәткечләре;

2) муниципаль жир контроленең индикатив күрсәткечләре.

7.3. Муниципаль жир контроленең төп күрсәткечләре һәм аларның максатчан күрсәткечләре, муниципаль жир контроленең индикатив күрсәткечләре муниципаль районның вәкиллекле органы карары белән раслана.

7.4. Контроль орган ел саен, 248-ФЗ номерлы Федераль законда билгеләнгән

таләпләрне исәпкә алып, муниципаль жир контроле турында әзерлек алып бара.

7.5. Муниципаль контрольнең төп күрсәткечләре һәм аларның максатчан күрсәткечләре, индикатив күрсәткечләр әлеге Нигезләмәгә 5 нче кушымтада билгеләнгән.

7.6. Докладны әзерләүне оештыру администрациянең муниципаль жир контроле өлкәсендәге вәкаләтле органына йөкләнә.

**КОНТРОЛЬ ОРГАНЫНЫҢ АРЧА МУНИЦИПАЛЬ РАЙОНЫ
ТЕРРИТОРИЯСЕНДӘ МУНИЦИПАЛЬ КОНТРОЛЬНЕ ГАМӘЛГӘ
АШЫРУГА ВӘКАЛӘТЛЕ ВАЗЫЙФАИ ЗАТЛАРЫ ИСЕМЛЕГЕ**

N	Вазыйфай зат исеме	Муниципаль жир контролен гамәлгә ашыруга вәкаләтле затлар
1	Контроль орган житәкчесе	Арча муниципаль районының Мөлкәт һәм жир мөнәсәбәтләре палатасы житәкчесе
2	Контроль органның вазыйфай заты-инспектор	Арча муниципаль районы Мөлкәт һәм жир мөнәсәбәтләре палатасының баш белгече

**АРЧА МУНИЦИПАЛЬ РАЙОНЫ ТЕРРИТОРИЯСЕНДӘ МУНИЦИПАЛЬ
ЖИР КОНТРОЛЕН ГАМӘЛГӘ АШЫРУ КЫСАЛАРЫНДА КОНТРОЛЬ
ОБЪЕКТЛАРЫН КУРКЫНЫЧ КАТЕГОРИЯЛӘРЕНӘ КЕРТҮ
КРИТЕРИЙЛАРЫ**

1. Уртача куркыныч категориясенә түбәндәгеләр керә:

а) каты көнкүреш калдыкларын күмү һәм урнаштыру, зиратлар урнаштыру өчен билгеләнгән жир кишәрлекләре һәм аларга тоташкан жир кишәрлекләре;

б) гараж һәм (яисә) торак төзелеше, шәхси ярдәмче хужалык алып бару өчен билгеләнгән жир кишәрлекләре (йорт яны жир кишәрлекләре);

в) гомуми файдаланудагы су объектларының чикләрендә урнашкан яисә яр буе полосасы чигенә якин жир кишәрлекләре.

2. Рөхсәт ителгән файдалануның түбәндәге төрләре булган жир кишәрлекләре уртача куркыныч категориясенә керә:

а) торак пунктлар жирләре категориясенә керүче һәм авыл хужалыгы билгеләнешендәге жирләр, урман фонды жирләре, жирләр, махсус сакланылчы территорияләр һәм объектлар, запастагы жирләр категориясенә керүче жирләр һәм (яисә) жир кишәрлекләре белән чиктәш булучылар;

б) сәнәгать, энергетика, транспорт, элементә, радиотапшырулар, телевидение, информатика жирләре, космик эшчәнлекне тәмин итү өчен жирләр, оборона, иминлек жирләре һәм башка махсус билгеләнештәге жирләр категориясенә керүче, автомобиль юллары, тимер юллар, торба үткәргеч транспорты, электр тапшыру линияләре урнаштыру өчен билгеләнгән һәм авыл хужалыгы билгеләнешендәге жирләр категориясенә караган жирләр һәм (яисә) жир кишәрлекләре белән чиктәш жирләрдән тыш;

в) авыл хужалыгы билгеләнешендәге жирләр категориясенә керүче һәм торак пунктлар жирләре категориясенә керүче жирләр һәм (яисә) жир кишәрлекләре белән чиктәш.

3. Түбән куркыныч категориясенә урта яки уртача куркыныч категориясенә кертелмәгән барлык башка жир кишәрлекләре керә.

**АРЧА МУНИЦИПАЛЬ РАЙОНЫ ТЕРРИТОРИЯСЕНДӘ МУНИЦИПАЛЬ
ЖИР КОНТРОЛЕН ГАМӘЛГӘ АШЫРУ КЫСАЛАРЫНДА ТИКШЕРЕЛӘ
ТОРГАН МӘЖБҮРИ ТАЛӘПЛӘРНЕ БОЗУ КУРКЫНЫЧЫ
ИНДИКАТОРЛАРЫ ИСЕМЛЕГЕ**

1. Контрольдә тотылучы зат файдалана торган жир кишәрлеге мәйданының жир кишәрлегенә хокук билгели торган документларда белешмәләре бердәм дәүләт күчемсез мөлкәт реестрында булган жир кишәрлеге мәйданының туры килмәве.

2. “Жир кишәрлеге чикләренәң характерлы нокталарының төгәллегенә һәм координаталарын билгеләү ысулларына, жир кишәрлегендә бина, корылма яисә төгәлләнмәгән төзелеш объекты контурының характерлы нокталарының төгәллегенә һәм координаталарын билгеләү ысулларына таләпләрне, шулай ук бинаның, корылманың мәйданын билгеләүгә, шулай ук бинаның, корылманың, урынның, машина урынының мәйданын билгеләүгә карата таләпләрне раслау турында” Дәүләт теркәве, кадастр һәм картография федераль хезмәтенәң 2020 елның 23 октябрендәге П/0393 номерлы боерыгы белән билгеләнгән жир кишәрлеге чигенәң характерлы ноктасы урнашу урынының БДКМРда булган жир кишәрлеге чиге урнашу урынына карата жир кишәрлекләре чикләренәң характерлы нокталары координаталарын билгеләү төгәллегенә (уртача квадрат хата) күрсәткеченнән артыграк зурлыкка тайпылу,

3. БДКМРда контрольдә тотылучы зат файдалана торган жир кишәрлегенә хокуклар турында белешмәләренәң булмавы.

4. Контрольдә тотылучы затның жир кишәрлегеннән файдалануы БДКМРда булган рөхсәт ителгән файдалану төренә туры килмәве.

5. Торак яисә башка төзелеш өчен билгеләнгән жир кишәрлегендә капитал төзелеш объектларын торгызуга бәйле капитал төзелеш, төзелеш эшләрен алып бару объектларының булмавы.

6. Авыл хужалыгы билгеләнешендәге жирләрдән әйләнеше “Авыл хужалыгы билгеләнешендәге жирләренәң әйләнеше турында” 2002 елның 24 июлендәге 101-ФЗ номерлы Федераль закон белән жайга салына торган жир кишәрлегеннән яңа милекчә мондый жир кишәрлеген максатчан билгеләнеше буенча файдаланмавына яисә Россия Федерациясе законнарын бозып файдалануына бәйле рәвештә тартып алынуы турындагы суд карары нигезендә ачык сату нәтижәләре буенча сатып алганнан соң бер ел узгач максатчан билгеләнеш буенча файдаланмау яисә Россия Федерациясе законнарын бозып файдалану турында мәгълүмат булу.

7. Авыл хужалыгы билгеләнешендәге жир кишәрлегендә туфракның уңдырышлы катламын алу һәм (яисә) күчерү өчен кулланыла торган махсулаштырылган техниканың булуы.

8. Авыл хужалыгы билгеләнешендәге жир кишәрлегендә авыл хужалыгы билгеләнешендәге жирләренәң торышына һәм туфракның уңдырышлылык дәрәжәсенә

йогынты ясый торган тискәре процесслар билгеләре (су һәм җил эрозиясе, авыллар, су басу, сазлану, тозлану, кибү, тыгызлану, химик матдәләр, шул исәптән радиоактив, башка матдәләр һәм микроорганизмнар белән пычрану, пычрану житештерү һәм куллану калдыклары).

9. Җир кишәрлегенең мелиоратив яклаучы урман утыртмаларынан тыш, күпеллек җиләк-җимеш утыртмаларына карамаган авыл хужалыгы билгеләнешендәге җир кишәрлегенең аның авыл хужалыгы житештерүен алып бару яисә авыл хужалыгы житештерүенә бәйле башка эшчәнлекне гамәлгә ашыру өчен файдаланылмавын күрсәтүче чүп үләннәре һәм (яисә) агач-куак үсемлекләре белән каплануы.

КОНТРОЛЬ ОРГАН КИСӘТҮЕ ФОРМАСЫ

Контроль орган бланкы

_____
(тикшереп торылучы затның житәкчесе
вазыйфасы күрсәтелә)

_____
(контрольдә тотылучы затның тулы исеме күрсәтелә)

_____
(тикшереп торылучы зат житәкчесенең
фамилиясе, исеме, атасының исеме
(булган очракта) күрсәтелә)

_____
(тикшереп торылучы затның урнашкан урыны адресы күрсәтелә)

КИСӘТҮ

_____
(контрольдә тотылучы затның тулы исеме
юнәлеш килешендә күрсәтелә)

АЧЫКЛАНГАН МӘЖБҮРИ ТАЛӘПЛӘРНЕ БОЗУЛАРНЫ БЕТЕРҮ ТУРЫНДА

_____
(Контроль орган карары нигезендә контроль чараның төре
һәм рәвеше күрсәтелә)

_____
(Контроль органның тулы исеме күрсәтелә)

_____
(контрольдә тотылучы затның тулы исеме күрсәтелә)

" ____ " ____ 20__ елдан " ____ " ____ 20__ елга кадәр вакыт аралыгында
нигезендә

_____
(контроль чараны уздыру турында Контроль орган актының исеме
һәм реквизитлары күрсәтелә)

_____
законның мәжбүри таләпләрен бозу ачыкланды:
(мәжбүри таләпләрен ачыкланган бозулар,
элегә мәжбүри таләпләрен билгеләгән норматив хокукый актларның
структур берәмлекләрен күрсәтсә, санап үтелә)

Баян ителгәннәр нигезендә, “Россия Федерациясендә дәүләт һәм муниципаль контроле
(күзәтчелек) турында” 2020 елның 31 июлендәге 248-ФЗ номерлы Федераль законның 90
статьясындагы 2 өлешенең 1 пункты нигезендә

_____
(Контроль органның тулы исеме күрсәтелә)

Кисәтү бирә:

1. "___" _____ 20___ елга кадәр (кертәп) ачыкланган мәжбүри таләпләрне бозуларны бетерергә.

2. _____

(Контроль органның тулы исеме күрсәтелә)

ачыкланган мәжбүри таләпләрне бозуларны бетерү турында күрсәтмәнең үтәлеше турында, ачыкланган мәжбүри таләпләрне бозуларны бетерүне раслый торган документлар һәм белешмәләр кушып, "___" _____ 20___ елга кадәр (кертәп) хәбәр итәргә.

Әлеге күрсәтмәне билгеләнгән вакытта үтәмәү Россия Федерациясе законнарында билгеләнгән җаваплылыкка китерә.

Контроль чаралар уздыруга
вәкаләтле зат вазыйфасы

Контроль чаралар
уздыруга вәкаләтле зат
имзасы

Контроль чаралар уздыруга
вәкаләтле зат фамилиясе,
исеме, әтисенең исеме
(булган очракта)

**АРЧА МУНИЦИПАЛЬ РАЙОНЫ ТЕРРИТОРИЯСЕНДӘ МУНИЦИПАЛЬ
ЖИР КОНТРОЛЕ ӨЧЕН КОНТРОЛЬ ТӨРЕНЕҢ ТӨП КҮРСӘТКЕЧЛӘРЕ
ҺӘМ АЛАРНЫҢ МАКСАТЧАН КҮРСӘТКЕЧЛӘРЕ, ИНДИКАТИВ
КҮРСӘТКЕЧЛӘР**

1. Төп күрсәткечләр һәм аларның максатчан күрсәткечләре:

Ачыкланган мәжбүри таләпләрне бозулар исәбеннән бетерелгән хокук бозулар өлеше – 70%.

Чираттагы календарь елга планлы контроль чаралар үткәру планын үтәү өлеше – 100%.

Контроль чаралар уздырганда Контроль органның һәм (яисә) аның вазыйфаи затының гамәлләренә (гамәл кылмавына) нигезлэнгән шикаятъләр өлеше – 0%.

Контроль чараларның юкка чыгарылган нәтижәләре өлеше – 0%.

Нәтижәләре буенча хокук бозулар ачыкланган, әмма тиешле административ йогынты чаралары күрелмәгән контроль чаралар өлеше – 5%.

Контроль орган материаллары буенча административ жәза билгеләү турында чыгарылган суд карарлары өлеше – 95%.

Муниципаль жир контроленең индикатив күрсәткечләре исемлеге:

Татарстан Республикасы Арча муниципаль районы территориясендә муниципаль жир контроленең гамәлгә ашырганда түбәндөгә индикатив күрсәткечләр билгеләнә:

- хисап чорында уздырылган планнан тыш контроль (күзәтчелек) чаралары саны;
- контроль объектының хисап чорында мәжбүри таләпләрне бозу куркынычы индикаторлары тарафыннан расланган параметрларга туры килүен ачыклау яисә контроль объектының мондый параметрлардан тайпылуы нигезендә хисап чорында уздырылган планнан тыш контроль (күзәтчелек) чаралары саны;
- хисап чорында үзара хезмәттәшлек белән уздырылган контроль (күзәтчелек) чараларының гомуми саны;
- хисап чорында КНМның һәр төре буенча үзара хезмәттәшлек итә торган контроль (күзәтчелек) чаралары саны;
- хисап чорында дистанцион хезмәттәшлек чараларыннан файдаланып уздырылган контроль (күзәтчелек) чаралары саны;
- хисап чорында үткәрелгән мәжбүри профилактик визитлар саны;
- хисап чорында игълан ителгән мәжбүри таләпләрне бозуга юл куймау турында кисәтүләр саны;
- нәтижәләре буенча мәжбүри таләпләрне бозулар ачыкланган контроль (күзәтчелек) чараларының хисап чорында саны;
- хисап чорында йомгаклары буенча административ хокук бозулар турында

- эшлэр кузгатылган контроль (күзэтчелек) чаралар саны;
- контроль (күзэтчелек) чаралары нәтижеләре буенча хисап чорында салынган административ штрафлар суммасы;
  - контроль (күзэтчелек) чараларын уздыруны килештерү турында прокуратура органнарына жибәрелгән гаризалар саны, хисап чорында;
  - прокуратура органнары тарафыннан килештерүдән баш тартылган контроль (күзэтчелек) чараларын уздыруны килештерү турында прокуратура органнарына хисап чорында жибәрелгән гаризалар саны;
  - хисап чоры ахырына исәпкә алынган контроль объектларының гомуми саны;
  - хисап чоры ахырына куркыныч категорияләренә кертелгән исәпкә алынган контроль объектлары саны;
  - хисап чоры ахырына контрольдә тотылучы исәпкә алынган затлар саны;
  - хисап чорында контроль (күзэтчелек) чаралары уздырылган тикшереп торылучы исәпкә алынган затлар саны;
  - контроль (күзэтчелек) органнары вазыйфай затларының хисап чорында суд тәртибендә жибәрелгән карарларына, гамәлләренә (гамәл кылмавына) дэгъва белдерү турында дэгъва гаризалары саны;
  - контроль (күзэтчелек) органнары вазыйфай затларының белдерелгән таләпләрне канәгатләндерү турында карар кабул ителгән суд тәртибендә жибәрелгән карарларына, гамәлләренә (гамәл кылмавына) дэгъва белдерү турында хисап чорында дэгъва белдерүләр саны;
  - хисап чорында дәүләт контролен (күзэтчелеген) оештыруга һәм гамәлгә ашыруга карата таләпләрне тупас бозып уздырылган һәм нәтижеләре дөрес түгел дип танылган һәм (яисә) гамәлдән чыгарылган контроль (күзэтчелек) чаралары саны.